

ROŚLY (16) *part praet act*

o jasne.

comp roślejszy (4); -ejszy (2), -(e)jszy (2).

sg m N rośly (2). ◊ *G* rośl(e)go (2). ◊ *A* rośłego (2); -ého (1), -(e)go (1). ◊ [*L* roślejszym.] ◊ *f N* roślą (1). ◊ *pl N m pers* rośli (1). *m an (cum sb: konie)* roślejsze (1). [*subst* roślejsz(e).] ◊ *G* [rosłych], roślejszych (2). ◊ *D* roślym (1). ◊ *A m an (cum sb: konie, chudziki 'świnie')* roślé, roślejszé (2); -é (1), -(e) (1). *subst* rośl(e) (1). ◊ *L* roślych (1).

Sł stp brak, Cn notuje, Linde XVI (dwa z niżej notowanych przykładów) – XVIII w.

1. *Duży, wyrosnięty; grandiusculus Calep; grandis, magnus Cn (13) : Grandiusculus – Rosły. Calep 462a.*

a. *O ludziach: wysoki, postawny (3) : SkarJedn 36; Wedle wzroftu ieft fuknia: á mátemu rosłe⁸⁰ páchołká fzątá nie służy. SkarŻyw 31; że z takiego małżeńftwá, możelf fię Y domu pomnożenia, y wnukow roflejznych Spodziewác. páni mátká že niewielga byłá, Widziłf oycze, zem y ia nie przerołf obrzymá. CiekPotr 27.*

b. *O zwierzętach: dorodny, silnie zbudowany, odchowany (7) : Swinie Niemieckie z Polfkimi pomiełzáne nalepłze do chowánia: á Niemieckie rozumieć trzebá/ Zułáwłkie/ Pomorłkie/ Weftwálłkie/ ácz y Báwárłkie rosłe. GostGosp 120, 88; y kón miernie rosłf Lepłzy niż bárzo drobny/ y názbyt wyniołf. WyprPl B3, B3 [2 r.]; Iełli powtóre [wdowa] zá mąż idzie, dobrá mácierzyłte z łobá bierze. [...] Ale konie rosłeyłzé, zbroie, y ftádá, dźiatki od blizłfzych krewnych. SarnStat 639; Kto dobrego vkrádnie/ Buczáckiego ftádá/ Mogłby niecháć lichoty y psiego obiadá: Ale kto złego bierze/ á k temu máłego/ Pewnieby wźiáł rosłego y wychowáłego. KlonWor 20.*

c. *O roślinach: okazały, dorodny, bujny; laetus Cn (2) : Widziałem złego w fzczeńściu ták wyniołłym/ Ze był Libáńłkim rowien Cedróm rosłym KochPs 54; Wieńce Cebule máią byđz po pułtoru łokciú plećione/ dwiemá álbo trzemá rzędomá iefli drobna/ iednym iefli rosłá Cebulá. GostGosp 76; [LustrMaz II 22].*

2. *Dorosły, dojrzały, starszy; adultus, grandis Cn (3) : Byłá druga [kompania] w ktorey przez kilká fet ołob ták dźieci máłych iáko y rosłeyłznych/ y ftárzy ludzie boło idąc/ ołtre wory nołzác/ Litánije śpiewáiąc/ powrozámí fię chlufáiąc/ wźyłtkie cztery kościoły obchodźiły. ReszList 163; [p. Turska [...] puszcza i oddawa: [...] gęsi starych pół kopy, a młodych pół kopy, kokoszy pół kopy starych, kurcząt rosłych 20, kaczek 9. InwSzlachKal 1599 nr 63; RybWios A4v].*

Wyrażenie: »rosłe lata, [roślejszy wiek]« (1): GliczKsiąż E5; [Zátym [król] o Dźiatki [zmarłego Jana z Ostroroga] iáł łamže pieczowác/ Y potrzebámí kazał opátrowác. Dáiąc znác že w tym y w rosłeyłzym wieku/ Spuścic ich niechce z fwoiego opieku. RybWierszeŻáłob B3v].

a. *W funkcji rzeczownika (1) :*

Szereg: »mali i rosłi« (1): A onołmy wźyłfcy połli/ Zá światem máli/ y rosłi. KochMRot A2v.

Synonimy: 1. duży, spory, wielki; a. wysoki; b. okazały; c. bujny; 2. dorosły, doskonały, dostały, dośpiały, doźrzały.

Cf [NIEROSŁY], ROŚĆ